

napig tudja ellenőrizni a rendszert; ha a késedelmi idő közeledik ehhez az értékhez, akkor a dokumentumot külön kell számon tartani. Az ellenőrzés lassú művelet, ezért a program lehetővé teszi a szakaszos ellenőrzést.

◆ kölcsönzés.

A könyvtáros feladata: kivétel esetén a darabszámot, a dokumentum típusát (könyv vagy av-anyag), azonosítóját és díjkatégoriáját kell begépelni – a visszahozatalt a dokumentum azonosítójával és a kölcsönzési idő után "V" betűvel kell jelezni; erre ugyanebben a sorban megjelennek még az esetleges fizetési kötelezettségek (késedelmi díj, ill. bérleti díj). – Egy olvasónál max. 24 dokumentum lehet; ha többet kíván kölcsönözni, új olvasójegyet kell nyitni neki.

◆ adott dokumentum keresése,

A dokumentum azonosítója alapján.

◆ hosszabbítás,

A könyvtáros döntésétől függ; igenlő válasz esetén újból kezdődik a visszaszámlálás a kölcsönzési időből.

◆ az új olvasó,

Ezzel a művelettel megkapjuk a soron következő olvasójegy számát, azaz a beíratkozó olvasó azonosítóját (manuális nyilvántartás nélkül). – Az olvasók személyi adatai külön lemezre kerülnek, amelyet egyik-másik program kezel.

◆ statisztikák,

Ha a nyilvántartás teljes ideje alatt nem kívánjuk folyamatosan futtatni a programot, ezzel a művelettel leállítás előtt kimentjük a statisztikai adatokat.

◆ a minősítés változtatása,

Külső és belső olvasókat különböztetünk meg, ezért szükség van a "minőségük" megváltozásának nyilvántartására.

◆ a program futása leáll.

A kölcsönzési programmal a manuális kölcsönzési rendszerek alapfunkcióinak teljesítésén túl (egy adott olvasónál mely dokumentumok található, mikor jár le a kölcsönzés határideje, egy adott dokumentum mely olvasónál van) a könyvtáros mentesül a felszólítások írása, a kölcsönzési és bérleti díjak kiszámítása, valamint a napi statisztika elkészítése alól. További előny, hogy nincs szükség előkészítő munkálatra (ugyanis a dokumentumok azonosítói megegyeznek a leltári számmal, az olvasó azonosítója pedig az olvasójegyszámmal), és a program alkalmas különféle dokumentumtípusok együttes kölcsönzésének együttes lebonyolítására. (A dokumentum azonosítója betűket és számokat tartalmazhat.)

Az alkalmazás korlátai a Commodore–64 kapacitásából adódnak. Egy lemezen 700 olvasó kölcsönzése található, s egy olvasónál 24 dokumentum lehet; az olvasó azonosítója maximum 4 karakter, a dokumentum azonosítója maximum 6 karakter lehet. (Ha az egy olvasó által kivihető dokumentumok száma kevesebb, értelemszerűen arányosan több olvasó adatait lehet kezelni.)

Az Országos Oktatástechnikai Központ Könyvtárában üzemszerűen működő program két adatlemezrel 1400 olvasó nyilvántartását teszi lehetővé.

Elkészült a program olyan változata is, amely csak folyóiratok kölcsönzésére alkalmas; a folyóirat azonosítója ekkor 10 karakter lehet.

Odor Péter – Tokaji Nagy Erzsébet
(Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola)

DASY 64 V 1.08 Modul Data System

A DASY 64 a Commodore–64 személyi számítógép felhasználóinak lehetővé teszi a teljes adatfeldolgozási feladatkör gyors – programfejlesztés nélküli – megoldását.

Alkalmas adatállományok

- ◆ rögzítésére,
- ◆ karbantartására,
- ◆ rendezésére,
- ◆ átalakítására (konvertálás, szerkesztés),
- ◆ másolására,
- ◆ kiértékelésére (lekérdezés, listázás).

A DASY 64 adatfeldolgozó rendszer önálló – menüből választható – programmoduljai:

FORM 64 V 1.08

Az adatok megszerkeszthető képernyőformátum segítségével vihetők be. A formátum meghívása a tárolólemezen automatikusan megnyitja az adatállományt, és meghatározza az adatrekordok szerkezetét is.

A FORM 64 rendszer választható üzemmódjai:

- ◆ új adatállomány létrehozása (output),
- ◆ az állomány bővítése (append),
- ◆ az adatmezők interaktív módosítása (update),
- ◆ információk gyors visszakeresése (inquiry).

A munka hatékonyságát alábbi főbb szolgáltatásai növelik:

- ◆ az adatok ellenőrzése rögzítés közben,
- ◆ rekordsorszám szerinti lekérdezés,
- ◆ tartalom szerinti keresés,
- ◆ nem látható adatmező,
- ◆ konstans mező,
- ◆ kezdőérték definíciója,
- ◆ mezőrészletek kezelése,
- ◆ negatív előjel automatikus kezelése,
- ◆ téves formátumprogram meghívása elleni védelem,
- ◆ gyors működési mód (assembly rutinok).

A rekordsorszám vagy keresési kulcs alapján elérhető adatoknak a megadott formátum szerinti megjelenítése képernyőn és nyomtatón (hard copy) egyaránt lehetséges.

SORT 64 V 1.08

Az adatállományt különféle szempontok szerint rendezi. A FORM 64 programmal létrehozott relatív beviteli fájlból végzi a rendezést, s ez biztosítja a rekordok elérésének gyorsaságát. Kihasználva a Commodore adta lehetőséget, 254 karakter hosszú rekordokat is elfogad. A rendezés után az adatok egy szekvenciális kiviteli fájlba kerülnek.

Paraméterekkel lehet megadni:

- ◆ a beviteli állomány leírását,
- ◆ a rendezési kulcsokat,
- ◆ a rendezés irányát,
- ◆ a kiviteli állomány nevét.

CONV 64 V 1.08

Az adatfeldolgozás során nélkülözhetetlen az adatállományról biztonsági példány készítése (archiválás). A közhasználatban lévő lemezmásoló programok problematikus pontja a relatív állományok másolása.

A CONV 64 használatával lehetőség van:

- ◆ adatállományok másolására,
- ◆ adatállományok konverziójára:

REL → SEQ / SEQ → REL

LIST 64 V 1.08

A LIST 64 megadott formátumba foglalt eredménytablók, válogatott adatokat tartalmazó listák készítésére használható a Commodore-64 személyi számítógépen.

A FORM 64 program segítségével létrehozott adatállományból vagy a CONV 64 programmal átalakított relatív, ill. szekvenciális állományból készít listákat a megadott paraméterek szerint. A lista tetszés szerint képernyőn vagy a sornyomatóval megjeleníthető.

A paraméterprogram segítségével történik

- ◆ a beviteli adatállomány kijelölése,
- ◆ a kiviteli eszköz megnevezése,
- ◆ a dátum, városnév, számítóközpont-név megadása,
- ◆ az oszlopok fejléceinek definiálása,
- ◆ a listázandó adatok specifikálása.

A kigyűjtés eredménye lehet

- ◆ a teljes adatállományra vonatkozó,
- ◆ a megadott kulcsszavak szerinti,
- ◆ a rekordsorszám szerinti és
- ◆ a lapszám szerinti információ megjelenítése.

EDIT 64 V 1.08

Az EDIT 64 program szövegek írására, dokumentációk készítésére, átszerkesztésére használható Commodore-64 személyi számítógépen. A forrásprogramokat lapokra bontja, s a szerkesztési feladatok mindig az aktuális lapra vonatkoznak.

Főbb alkalmazási területei:

- ◆ szöveges állományok létrehozása, javítása, egyesítése, darabolása,
- ◆ sor(ok) beszúrása, cseréje, törlése, listázása,
- ◆ soron belül karakterek beszúrása, cseréje, törlése, listázása,
- ◆ sor szétválasztása,
- ◆ sorok egyesítése, felcserélése.

A szövegen belüli gyors tájékozódást segíti

- ◆ a címke,
- ◆ a karakter,
- ◆ a szöveg,
- ◆ a sor

szabadon megválasztható keresése.

Segítségével megoldható a FORM 64 programmal létrehozott, ill. annak megfelelő formátumú relatív vagy szekvenciális állományok módosítása, javítása is.

A DASY 64 információkereső rendszerek létrehozásához készült általános célú programrendszer, amelynek alapján — néhány napos gyakorlat után — a könyvtáros vagy a dokumentátor megtervezheti a saját igényeire szabott információkereső programrendszert. A rendszer igény szerint bővíthető további feladatok megoldására (pl. kölcsönzés nyilvántartása, lejárat értesítő készítése, új könyvek propagálása).

Nógrády László

(TPA-SYS-TEAM Számítástechnikai
Műszaki Gazdasági Munkaközösség)

KATALOG F & J általános adatkezelő rendszer

A Katalóg F & J a Commodore-64 számítógépre kidolgozott, általános célú adatbeviteli, adatkereső, adatkarbantartó és kinyomató rendszer, mellyel egyszerűbb statisztikai számítások — átlag, szórás stb. — is végezhető. Az adatbázis szerkezetét a felhasználó határozhatja meg, így a programmal a legkülönbözőbb igényeknek megfelelő adattárat lehet létrehozni.

Használata számítástechnikai ismereteket nem igényel. Vezérlése magyar nyelven, párbeszéd